

Mångkulturell kultur- verksamhet i landskapet Österbotten

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Text: © Seija Punnonen/Österbottens förbund

Pärbild: © Melinda Lyttbacka & Christine Bonn/Österbottens förbund

Mångkulturell kulturverksamhet i landskapet Österbotten

ISBN 978-951-592-116-1

ISSN 1238-0822

Österbottens förbunds publikationer nr 71

För att vi ska förstå varandra:
”Du vet varifrån jag kommer
varför jag är sådan som jag är
varför jag äter den här maten
vilka sånger jag sjunger.”

- *Francis Oyeyiola* -

1. Inledning	6
1.1 Utgångspunkt, ämne och mål för utredningen	6
1.2 Utredningsmetoder	6
1.3 Antal invandrare	7
1.4 Aktuella projekt i anslutning till invandrare under tiden 1.10.2013–30.6.2014	8
1.5 Invandrarrelaterade organisationer	10
2. Mångkulturell kulturverksamhet i landskapet Österbotten	11
2.1 Konst och kultur	11
2.2 Genomförd mångkulturell verksamhet	12
2.3 Informationstjänster riktade till invandrare i landskapet Österbotten	19
2.4 Två olika integrationsmetoder samt god praxis	20
3. Önskemål om och behov av mångkulturell verksamhet i kommunerna	21
3.1 Finansiering och projekt	21
3.2 Samarbete	21
3.3 Information och utbildning	22
3.4 Konkreta förslag	23
4. Hinder för mångkulturell kulturverksamhet i kommunerna	24
4.1 Fördomar och attityder	24
4.2 Knappa ekonomiska resurser	25
4.3 Nåbarhet	25
4.4 Lokalbrist	26
4.5 Brist på samarbete	26
5. Kulturen i integrationen	27
5.1 Invandrarnas deltagande i kulturevenemang	27
5.2 Arbetsplatser	27
5.3 Invandrarna i samhället	28
6. Sammanfattning	29
Intervjuade personer	30
Litteratur	31

Bilagor, figurer och tabeller

Bilaga 1: Frågorna i den elektroniska enkäten, s. 32

Bilaga 2: Monikulttuurisuutta ja maahanmuuttajia koskevia kulttuuripoliittisia linjauksia , s. 33

Figurer och tabeller

Tabell 1: Folkmängd och språkförhållanden i Österbottens kommuner 31.12.2013, s. 7

Tabell 2: Konst och kultur riktat till invandrare i kommunerna i landskapet Österbotten, s. 11

Figur 1: Andelen utländska medborgare och personer med främmande språk som modersmål av befolkningen i Österbotten 31.12.2013, s. 8

1.1 Utgångspunkt, ämne och mål för utredningen

Från att ha varit ett befolkningsmässigt homogent land har Finland under relativt kort tid utvecklats till en mångkulturell stat. Enbart under 2000-talet har antalet invandrare så gott som fördubblats. För tillfället är andelen personer med utländsk härkomst i vårt land knappt 5 %. På grund av den problematiska försörjningskvoten kommer det i framtiden att behövas ännu mera invandrare i Finland.¹ Försörjningskvoten anger antalet personer utanför arbetskraften i förhållande till antalet sysselsatta. Invandringen har koncentrerats till södra Finland, men efter Nyland är det landskapet Österbotten som har störst andel invandrare.

Uppgifter om invandrarernas sysselsättning, studier och boende finns – men hur är det med kulturen? Även den behövs för en lyckad integration. Efter de lagstadgade integrationsåtgärderna övergår invandrarna till att använda sig av de kulturtjänster som erbjuds av kommuner och organisationer. I Österbotten har ingen täckande utredning över kulturtjänster som riktas till invandrare gjorts.

Avsikten med denna utredning är att skapa en helhetsbild av nuläget för de mångkulturella kulturtjänsterna i landskapet Österbotten. Utredningen kartlägger hurudan kulturverksamhet kommunerna och organisationerna erbjuder invandrarna, utreder vilka synpunkter aktörer med ansvar för invandrar- och flyktingfrågor har på användning av kultur i integrationsåtgärder och granskar tredje sektorns förutsättningar att producera kulturtjänster. Utredningsarbetet har finansierats med landskaps utvecklingspengar och genom kommunfinansiering

Utredningsarbetet gjordes under tiden 1.10.2013–30.6.2014. Arbetet har letts av en styrgrupp vars medlemmar är Pia Hägglund (ordförande), Tarja Hautamäki, Tiina Puharinen-Finne och Anna Sepänen. Fem stycken möten har hållits. Som sekreterare fungerade projektchefen som också har skrivit den här rapporten.

Enligt Kielitoimiston sanakirja (Finska språkbyråns ordbok) är en invandrare en person som har flyttat till landet.² Terminological centralen TSK:s TEPA-termbank använder en något bredare definition, enligt vilken en invandrare är en person som flyttar till landet från utlandet för att bosätta sig permanent.³ Också termerna utlänning, utvandrare, person med främmande språk, invandrarbakgrund och person med utländsk bakgrund används.⁴ En invandrare kan definieras även enligt nationalitet, språk och födelseland. Invandring är fortfarande en så pass ny sak i Finland att ingen definition på invandrare ännu har etablerats mellan de olika förvaltningsområdena.⁵

Mångkulturalitet betyder samhällets etniska och kulturella mångfald.⁶

Till invandrarna hör arbetsinvandrare, flyktingar, asylsökande,⁷ studerande, anhöriginvandrare och personer som gifter sig med en finländare.

1.2 Utredningsmetoder

Materialet samlades in med hjälp av en elektronisk enkätblankett och genom att intervjuva personer som arbetar med kulturverksamhet för invandrare. Målgruppen för insamlingen av materialet var kommunernas kulturansvariga, representanter för kulturverken, projektarbetare och aktörer i tredje sektorn.

¹ Valtioneuvoston periaatepäätös maahanmuuton tulevaisuus 2020 -strategiasta, s. 5, 11.

² Kielitoimiston sanakirja 2. osa L-R, s. 148.

³ <http://www.tsk.fi/tepa/netmot.exe?uI=figr&height=165>.

⁴ www.stat.fi/artikkelit (Statistikcentralen).

⁵ Ramboll Management Consulting, Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2013, s. 6.

⁶ Pasi Saukkonen, Monikulttuurisuus ja kulttuuripolitiikka Pohjois-Euroopassa.

⁷ För asylsökande används även begreppet ”person som söker internationellt skydd” enligt 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (17.6.2011/746)

Den elektroniska enkätblanketten skickades till 67 olika aktörer. Totalt inkom 39 svar, vilket betyder att 58,2 % av aktörerna svarade på enkäten.

Intervjuobjekten valdes utgående från om det i enkätsvararens organisation förekom kulturverksamhet som riktades till invandrare och om enkätsvararen gick med på att bli intervjuad. Några personer intervjuades per e-post. I intervjuerna gick man djupare in i de ämnen som togs upp i den elektroniska enkäten och man ställde tillägsfrågor och behandlade mångkulturella kulturfrågor i ett vidare perspektiv. Med tanke på läsbarheten och enkätsvararnas anonymitet anges källorna i källförteckningen i slutet av rapporten.

1.3 Antal invandrare

Landskapet Österbotten består av 15 kommuner, som indelas i fyra ekonomiska regioner:

Kyroland: Storkyro och Laihela

Jakobstadsregionen: Kronoby, Larsmo, Pedersöre, Jakobstad och Nykarleby

Sydösterbotten: Kaskö, Kristinestad och Närpes

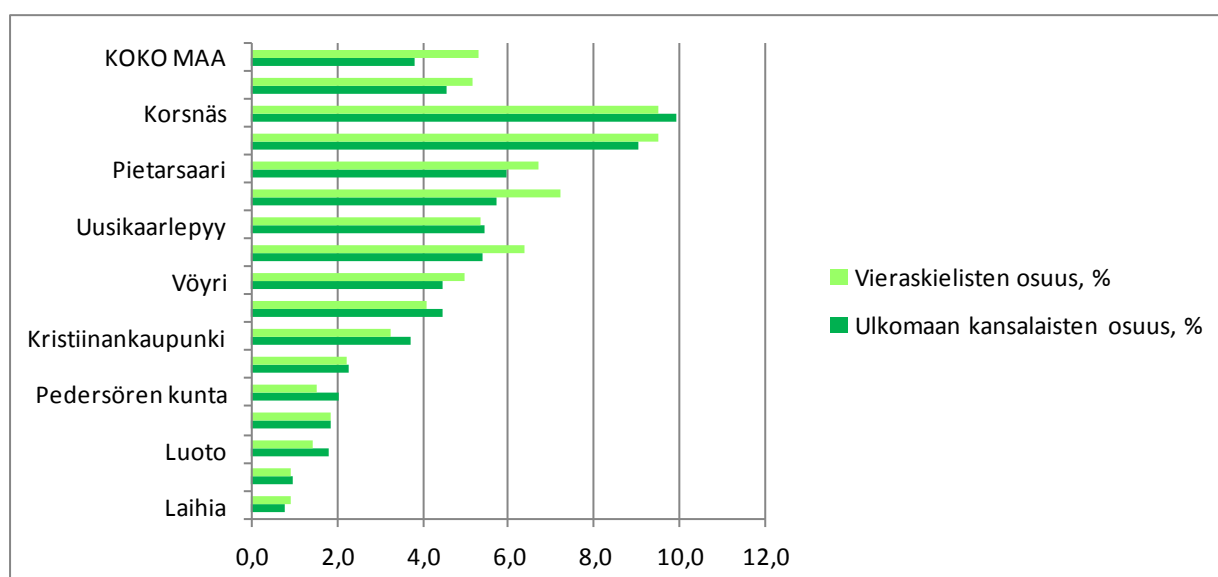
Vasaregionen: Korsnäs, Malax, Korsholm, Vasa och Vörå

Antalet invånare i Österbotten är cirka 180 000. Av befolkningen är 50,0 % svenskspråkiga, 44,8 % finskspråkiga och 5,2 % har något annat språk som modersmål. Landskapets centrum är Vasa med 66 000 invånare.

Tabell 1. Folkmängd och språkförhållanden i Österbottens kommuner, läget 31.12.2013 (källa: Statistikcentralen).

Kunta - kommun	Yhteensä Totalt	Suomi Finska	%	Ruotsi Svenska	%	Muut Övriga
Isokyrö-Storkyro	4 854	4 776	98,4	33	0,7	45
Kaskinen-Kaskö	1 350	879	65,1	385	28,5	86
Korsnäs	2 218	73	3,3	1 934	87,2	211
Kristiinankaupunki-Kristinestad	7 001	2 897	41,4	3 878	55,4	226
Kruunupyy-Kronoby	6 682	1 142	17,1	5 391	80,7	149
Laihia-Laihela	8 007	7 840	97,9	93	1,2	74
Luoto-Larsmo	5 065	309	6,1	4 683	92,5	73
Maalahti-Malax	5 580	549	9,8	4 802	86,1	229
Mustasaari-Korsholm	19 153	5 587	29,2	13 209	69,0	357
Närpiö-Närpes	9 335	530	5,7	7 915	84,8	890
Pedersöre	10 970	969	8,8	9 835	89,7	166
Pietarsaari-Jakobstad	19 633	7 346	37,4	10 965	55,8	1 322
Uusikaarlepyy-Nykarleby	7 524	551	7,3	6 569	87,3	404
Vaasa-Vasa	66 321	46 475	70,1	15 053	22,7	4 793
Vöyri-Vörå	6 691	832	12,4	5 525	82,6	334
POHJANMAA-ÖSTERBOTTEN	180 384	80 755	44,8	90 270	50,0	9 359
Koko maa-hela landet	5 451 270	4 869 362	89,3	290 910	5,3	290 998
Seutukunnat - Ekonomiska regioner						
Kyrönmaa - Kyroland	12 861	12 616	98,1	126	1,0	119
Vaasan seutu - Vasaregionen	99 963	53 516	53,5	40 523	40,5	5 924
Sydösterbotten - Suupohjan rannikkos.	17 686	4 306	24,3	12 178	68,9	1 202
Jakobstadsregionen - Pietarsaaren s.	49 874	10 317	20,7	37 443	75,1	2 114

Figur 1. Andelen utländska medborgare och personer med främmande språk som modersmål av befolkningen i Österbotten, läget 31.12.2013 (källa: Statistikeentralen).

1.4 Aktuella projekt i anslutning till invandrare under tiden 1.10.2013–30.6.2014

- ★ Projektet *Ethno Media* (1.1.2014 – 31.12.2014) med ämnet media och kultur. Invandrare gör egna filmer för You Tube och lokal-tv. Projektet ägs av Kvarnen i Kronoby. Finansiering: Leader.
- ★ Projektet *Welcome Office* (2012–2014) erbjuder rådgivning till invandrare i frågor om samhälle, arbetsliv, rekrytering, invandring och myndighetsservice. Welcome Office har tre filialer: huvudfilialen finns i Vasa och sidofilialerna i Närpes och Jakobstad. Målgruppen utgörs av alla invandrare. Finansiering: ERUF, ESF, kommunerna.
- ★ Finlands flyktinghjälp *Organisationssmedjan* utbildar och stöder invandrarföreningar, så att de ska lära sig det finländska samhällets funktionsmekanismer och därigenom kunna hjälpa sina medlemmar i integrationen. I Österbotten inledde Organisationssmedjan sin verksamhet våren 2011. Finansiering: Penningautomatföreningen, Österbottens förbund, KulturÖsterbotten, Vasa stad.
- ★ I projektet *Integreringsfrämjande utbildning för unga invandrare* (15.8.2013–31.12.2014) i Kristinestad hjälper man unga som har gått ut grundskolan att skaffa sig information och färdigheter för att fungera i samhället och arbetslivet. I projektet ingår också kultur, såsom litteratur, drama, bildkonst och musik. Finansiering: Utbildningsstyrelsen.
- ★ *Osallisena Suomessa* (22.3.2011–30.6.2013) är ett riksomfattande integrationsprojekt, vars mål är att utveckla integrationsutbildningen som helhet, från administrationen till undervisningen i klassrum. Från landskapet Österbotten deltar ett projekt som administreras av Vasa stad och det svenskspråkiga Delaktig i Finland K5 i Närpes, Malax, Kristinestad, Korsnäs och Kaskö. Finansiering: Inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Suomen kulttuurirahasto, Svenska kulturfonden, Finlands Kommunförbund, kommunerna.

- ★ I Jakobstad pågår projektet *Innovativ integration* (1.7.2012–30.6.2014), i vilket unga integreras med kulturens hjälp. Tillsammans med de unga planeras bland annat evenemang, konstutställningar och musikkvällar. Finansiering: Inrikesministeriets integrationsfond, Svenska kulturfonden, Jakobstads stad.
- ★ Projektet *Kultur i centrum – internationellt kulturcentrum för minoriteter i Jakobstad* (21.10.2013–20.10.2014) arbetar med att skapa ett mångkulturellt kulturcentrum i Jakobstad. Finansiering: Kommunen, Svenska kulturfonden, Eugène, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse.
- ★ En sektorsövergripande myndighetsarbetsgrupp i Vasa lät under verksamhetsåret 2013 göra kartläggningen *Alle 29-vuotiaiden maahanmuuttajataustaisten nuorten palveluiden osakartoitus Vaasassa*. I kartläggningen utreddes utbildningssystem, sysselsättnings- och hobbymöjligheter samt boendepolitik. Finansiering: Vasa stad.
- ★ I Korsholm verkar projektet *Cultural Diversity* (2013–2014) som koordineras av Korsholms vuxeninstitut, i vilket man arbetar för att locka med invandrare i vuxeninstitutets kurser, både som elever och lärare. På så vis ökas den kulturella mångfalden. Projektet är öppet för alla invandrare. Finansiering: Utbildningsstyrelsen
- ★ Projektet *Nycklar till ny kultur* (1.1.2014–31.12.2014) har som mål att få människor i byarna med i samarbetet mellan olika kulturer. Projektet ägs av Korsholms vuxeninstitut. Finansiering: Aktion Österbotten och Svenska kulturfonden.
- ★ Projektet *SOLID VOICE – invandrares medborgarråd*, i Vasa (1.1.2012–30.6.2013), har som syfte att främja invandrares delaktighet genom att ordna ett medborgarråd. Projektets mål är att ge invandrarna möjlighet att påverka ärenden som berör deras eget välbefinnande, såsom utvecklingen av välfärdstjänster som är centrala för integrationen. Finansiering: Integrationsfonden, Vasa universitet, Institutet för hälsa och välfärd.
- ★ Projektet *SOLID YOUTH* i Vasa (1.1.2012–30.6.2013) har som mål att ge unga och unga vuxna asylsökande och flyktingar i sårbar ställning möjlighet till delaktighet och att påverka i ärenden som berör dem själva. Informationen som insamlas genom metoder som uppmuntrar till delaktighet används för att utveckla de regionala servicehelheterna för att främja integration och förebygga marginalisering. Finansiering: ERF, Institutet för hälsa och välfärd, Vasa stad.
- ★ Projektet *Från invandrare till kommuninvånare* (2012–2013) är ett samarbetsprojekt i Österbotten, med målet att främja invandrares sysselsättning och delaktighet. Projektet sammanför regionala aktörsnätverk, intensifierar samarbete och stöder ibruktagandet av god praxis. Finansiering: ESF, kommunerna.

1.5 Invandrarrelaterade organisationer

I majoriteten av de österbottniska kommunerna finns det invandrarorganisationer. I förteckningen nedan har invandrarföreningarna och vänskapsföreningarna i Österbotten sammanställts. Eftersom föreningsfältet är väldigt föränderligt, är förteckningen inte nödvändigtvis heltäckande.

Uppgifterna om invandrarföreningarna har hämtats från Patent- och registerstyrelsens föreningsregister, som finns på adressen: <http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html>

Uppgifterna om vänskapsföreningarna har tagits från Vänskapsföreningarnas samfunds sidor, www.saunalahti.fi/yysl/.

Föreningar

- ★ ACRPGLA ry, Association Cultures des Ressortissant des Pays de Grands Lacs Africains
- ★ Albanska föreningen Moder Teresa rf
- ★ Association Cherétienne Ami-Jesus A.C.A.J. ry
- ★ Specialvårdorganisationernas förbund Ehjä rf
- ★ Internationella kultursällskapet Mira rf
- ★ Intercult Syd-Österbottens mångkulturella förening rf
- ★ Finlandia-Iberoamerica rf
- ★ Flyktingvännerna rf
- ★ Iraks Babylon förening rf
- ★ Jafari ry
- ★ Janaale yhdistys ry
- ★ Kpanlogo Yede ry
- ★ MAIJA - Multicultural Association in Jakobstad
- ★ The Multicultural Association of Korsholm
- ★ Sudanilaisten sosiaali- ja kulttuuriyhdistys Vaasassa ry
- ★ Syd-Österbottens mångkulturella förening INTERCULT rf
- ★ Vaasan alueen islamilainen yhdyskunta ry
- ★ Vaasan kehityksmaaseura - U-landsföreningen i Vasa ry
- ★ Vaasan Läänin Kurdien Kulttuuriyhdistys ry
- ★ Vaasan sudanilaisten yhdistys ry
- ★ Vasa Somali Community Culture and Education Center
- ★ Venäjän kielen ja kulttuurin yhdistys Majak ry

Vänskapsföreningar

- ★ The English Club of Jakobstad/Pietarsaari rf
- ★ Cercle franco-finlandais de Vaasa ry
- ★ Pietarsaaren Kreikan ystäväit ry
- ★ Pohjola-Norden ry
- ★ Società Dante Alighieri Comitato di Vaasa ry
- ★ Finland-Lettland-föreningen rf
- ★ Suomi-Saksa-seura Vaasa
- ★ Suomi-Unkariseuran Vaasan-Kauhajoen osasto
- ★ Vaasa-Pärnu-seura
- ★ Vaasan Suomi-Amerikka yhdistys
- ★ Vaasanseudun Suomi-Australiayhdistys ry.

2. Mångkulturell kulturverksamhet i landskapet Österbotten

Det mångkulturella kulturutbudet i landskapet Österbotten varierar i stor grad kommunerna emellan. Vissa kommuner har endast ett tiotal invandrare och i princip ingen mångkulturell kulturverksamhet alls. Andra kommuner, i vilka antalet invandrare uppgår i hundratal eller tusental, har däremot etablerade verksamhetsformer.

I följande avsnitt presenteras kommunernas mångkulturella kulturverksamhet inom konst och kultur, kommunernas mångkulturella tjänster och kommunernas samarbetspartner.

Datainsamlingen har gjorts så heltäckande som möjligt, men vissa uppgifter kan ändå saknas i kartläggningen nedan.

2.1 Konst och kultur

Utbudet av konst som riktar sig till invandrare i Österbottens kommuner är nästan lika omfattande som utbudet inom majoritetsbefolkningens kultur. I tabellen nedan har tagits med den konst och kultur som riktar sig enbart till invandrare och även sådan verksamhet som är öppen för alla, i vilken invandrare deltar.

Tabell 2. Konst och kultur riktad till invandrare i kommunerna i landskapet Österbotten.

kommun	konst- och kulturverksamhet									
	drama	film	bildkonst	hant-verk	kultur-tradition	musik	mat-kultur	ordkonst	dans	fotografering
Jakobstad			x	x	x	x	x		x	
Kaskö										
Korsholm			x	x	x	x	x		x	
Korsnäs						x	x	x	x	
Kristinestad	x	x	x	x	x	x	x		x	x
Kronoby	x		x	x			x	x	x	
Laihela										
Larsmo										
Malax										
Nykarleby			x							
Närpes	x		x	x		x	x	x	x	x
Pedersöre							x			
Storkyro										
Vasa	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vörå	x		x	x		x	x	x	x	

Jakobstad

I Jakobstad finns 1 173 invandrare. Kulturbyrån ordnar enstaka mångkulturella evenemang. Kulturbyråns rättesnöre är att allmän kulturverksamhet är öppen för alla – naturligtvis också för invandrare. I Jakobstad verkar Welcome Office, som informerar invandrare även om kulturevenemang.

Jakobstads finska arbetarinstitut och svenskspråkiga Arbis ordnar olika kurser, i vilka också många invandrare deltar. I finska arbetarinstitutets mångkulturella sånggrupp sjungs olika nationaliteters sånger, med tonvikten på finsk- och svenskspråkiga sånger. På samhällskunskapsstimmarna behandlas finländsk kultur och historia.

Läroanstalterna organiserar olika evenemang för invandrare. Till exempel yrkeshögskolan Centria ordnar evenemang kring sådana teman som mat, musik, mångkulturella modevisningar och på valborgsmässoafton mösspåläggning av Runebergsstatyn.

Musikcafé After Eight ordnar mångkulturella evenemang, med musik, bildkonst, olika typer av verkstäder och seminarier. För tillfället pågår det tvååriga projektet Innovativ integration, som avslutas i slutet av 2014. Burmesiska, afghanistanska, brasiliensiska och finländska verkstadsungdomar och svenskspråkiga studerande gjorde en modevisning av återvinningsmaterial och lopptorgskläder. Temat för modevisningen var kläder från olika länder. Man strävar efter att förverkliga de idéer som invandrare för fram.

Under veckan mot rasism ordnades 21.3.2014 på After Eight en nepalesisk kulturkväll, Glimpses of Nepal, med modevisning, dans och konstutställning. I verkstaden Rap/hip hop gjorde man raplåtar. I caféet ordnas också cafékvällar med kulturprogram.

Stadens kulturväsende, musikcafé After Eight, läroverk, Welcome Office och social- och hälsosektorn ordnade 5.12.2013 en mångkulturell självständighetsfest i den nya Schaumansalen. På festen berättade man om Finland och för programmet stod grupper av olika nationaliteter. Festen var väldigt lyckad, och man planerar att den ska få sin fortsättning även under kommande år.

Med hjälp av projektet "Kultur i centrum – ett internationellt kulturcentrum för minoriteter i Jakobstad" arbetar man för ett mångkulturellt kulturcentrum, med fokus på minoriteter. Projektet har som mål att använda sig av de befintliga kultursammanslutningarna och skapa ett forum där man planerar, skapar och presenterar olika kulturformer. Möten mellan olika kulturer ger nya impulser, främjar kreativiteten och skapar ömsesidig tolerans och förståelse.

Vietnameser, kurder och somalier firar festdagar tillsammans, med anknytning till sina egna kulturer.

I Jakobstad har man grundat den mångkulturella föreningen MAIJA (Multicultural Association in Jakobstad). MAIJA vill öka kännedomen om kulturerna i regionen och sprida information och främja mångkultur genom utbyte av erfarenheter och tankar. Föreningen välkomnar såväl infödda som invandrade invånare.

Matkulturen är alltid väl representerad på festerna och evenemangen i Jakobstad.

Kaskö

I Kaskö bor 73 utländska medborgare. Behovet har varit så litet att man inte har ordnat särskild mångkulturell kulturverksamhet.

Korsholm

I Korsholm är invandrarna närmast arbetsinvandrare eller personer som har invandrat genom giftermål. I kommunen bor 351 utländska medborgare.

Korsholms kommuns kulturväsende ordnar inte separat någon mångkulturell kulturverksamhet, utan invandrararbetet sker till stor del genom Korsholms vuxeninstituts projekt. Vuxeninstitutet har en positiv inställning till invandrare och har lyckats engagera invandrare både som lärare och elever. Svaga

språkkunskaper upplevs inte som ett hinder vid vuxeninstitutet. De lokala kursdeltagarna hjälper gärna sina kurskamrater från andra länder att lära sig förstå och tala landets språk.

I det trespråkiga projektet Monikulttuurisuus – Kulturell mångfald – Cultural Diversity strävar man efter att nå invandrare i Korsholm och utveckla kursverksamhet som riktas till dem. Man försöker få dem med i vuxeninstitutets kurser som deltagare eller lärare. I Korsholm har man hållit engelskspråkiga eller till och med trespråkiga kurser, och man har också försökt locka med kursdeltagarna i finska- och svenskakurser. I vårens kursprogram har man försökt göra tröskeln för deltagande låg. Bland de trespråkiga kurserna kan nämnas *Vårt dagliga bröd*, *Cupcakes* och *Cheesecake*.

Projektet Nycklar till ny kultur har som mål att få människor i byarna med i samarbetet mellan olika kulturer. I projektet ordnas sommarevenemanget Nice to meet you, och målet är att också öppna en Facebook-sida och ordna olika kulturevenemang och utflykter.

I Korsholm har man grundat en ny oregistrerad förening, The Multicultural Association of Korsholm. Föreningen har som mål att sammanföra representanter för olika kulturer som bor i Korsholm med personer som är intresserade av främmande kulturer.

Stundars museum och kulturcentrum ordnar rundvandringar och annat museiprogram som är skraddarsytt för invandrare. Ibland har man ordnat en modevisning från svunna tider för besökarna. Då får de höra om forna tiders klädsel, och några av dem får fungera som modeller och klä sig i till exempel en pigas kläder.

Korsnäs

I Korsnäs bor 220 utländska medborgare. Deras andel av kommunens invånarantal är 9,5 %, vilket ger dem en ledande plats i Österbotten tillsammans med Närpes. Ungefär var fjärde invandrare är flykting, och de övriga är arbetsinvandrare. Kommunens kulturväsende organiserar ingen regelbunden kulturverksamhet för invandrare, men har strävat efter att då och då arrangera mångkulturella evenemang.

Korsnäs kommuns *Korsnäs kulturmatta – rum för kulturen* valdes år 2012 som försöksverksamhet i ett projekt för att utveckla kommunernas kulturtjänster, Kuulto, som finansieras av undervisnings- och kulturministeriet och genomförs av enheten för kulturpolitik vid Jyväskylä universitet. Med Kuultofinansieringen ordnade kommunen bl.a. en mångkulturell kvällsjudning, med presentation av de olika länderna och etnobuffé. Grupper från Bosnien, Vietnam, Burma och Vitryssland stod för programmet och serveringen. På kvällsjudningen, som även lockade många lokala invånare, lyckades man föra samman infödda finländare med invandrare. Kvällen var väldigt lyckad, och speciellt det vitryska bandet var en succé. Projektet var även ett utmärkt exempel på samarbete mellan olika aktörer, eftersom man före kvällsjudningen ordnade en kurs i etnisk matlagning på Arbis. Kommunens samarbetspartner i de praktiska arrangemangen med kvällsjudningarna var 4H och marthorna i Molpe.

I biblioteket har man ordnat ett bosniskt författarbesök. Författaren från Sverige åkte runt och pratade i skolor och på kvällen ordnades ett evenemang som var öppet för allmänheten.

Burmeserna deltog aktivt i ordnandet av kulturevenemangen och i Molpe skola ordnade de en väl-görenhetsmiddag. Evenemanget fick stor uppslutning, bland både invandrare och lokalbefolkning. Den burmesiska minoriteten Karen ordnar årligen festen Karennidagar.

Lokalbefolkningen är överlag positivt inställd till invandrare. I byarna tas invandrarna med i verksamheten, speciellt i Molpe och Taklax. Fritidsnämndens vice ordförande har bosnisk bakgrund.

Kristinestad

I Kristinestad verkar en mottagningscentral, och majoriteten av invandrarna är asylsökande. Antalet utländska medborgare är 259. För den mångkulturella kulturverksamheten i Kristinestad svarar i huvudsak stadens ungdoms- och fritidsbyrå, föreningar, olika projekt samt privatpersoner. Relativt mycket verksamhet genomförs med hjälp av projektfinansiering. Kulturutbudet är mångsidigt – för invandrare

erbjuds bl.a. danskurser, föreläsningar, utflykter, tidsresor och filmföreläsningar. I Kristinestad finns inga registrerade invandrarföreningar.

I Kristinestad pågår ett utbildningsprojekt (Intergreringsfrämjande utbildning för unga invandrare) som fortsättning till den lagstadgade integrationsutbildningen, i vilket man fördjupar de kunskaper och färdigheter som förvärvats i integrationsutbildningen. I kursprogrammet ingår språkstudier, matlagning, handarbete och hantverk, ordkonst och deltagande i olika evenemang.

För projektpengar som beviljades av konstkommissionen kunde man hösten 2012 ordna en fotografiverkstad för vuxna. Deltagarna fotograferade sådana saker som påminde dem om deras hemland. Bilderna skrevs ut i stort format, och fotograferna fick berätta om sina associationer i anslutning till bilderna. Av materialet sammanställde man en utställning som visades på biblioteket. Projektet upplevdes som väldigt terapeutiskt och kraftgivande.

I Kristinestad har man ordnat midsommarfest två gånger, och även år 2014 kommer man att ordna en sådan, på Kilens hembygdsmuseum. Som huvudarrangör verkar ungdoms- och fritidsbyrån och samarbetspartner har varit Röda Korset, Kilens hembygdsförening, mottagningscentralen i Kristinestad och privatpersoner. För ordnandet av festerna har man fått bidrag av Centret för konstfrämjande. Festerna har haft över 200 deltagare, av vilka nästan hälften har varit invandrare. Programmet har bestått av dekoration av midsommarstången, grillning, mat samt nationaldanser runt midsommarstången.

En lördag i februari varje år ordnas en mångkulturell vändagsfest vid lunchtid i Handelshuset Corner. Festen som har ordnats tre gånger kan redan kallas en tradition. På festen bjuds på olika programpunkter, utställningar och möjlighet att smaka på maträtter från olika länder. Lokalbefolkningen har deltagit i evenemanget med stort intresse.

I kulturhuset Dux ordnas persiskt nyår. Kommunen hjälper till med bl.a. att göra affischer och hyra festplats. I festprogrammet berättar man hur man firar persiskt nyår, hur man äter och dansar. Också lokalbefolkningen deltar gärna i festen.

Föreningen Dustanech som hör till marthorna (dustanech = vänlig hälsning på farsi) har som mål att integrera invandrare genom att introducera dem i finländsk livsföring. Verksamheten har närmast riktats till asylsökande. Föreningens träffar ordnas hemma hos medlemmarna. Deltagarna har varit kvinnor från Nigeria, Ghana, Iran, Afghanistan, Turkiet, Kosovo och Albanien. Föreningens medlemmar har turvis bjudits in till de utländska deltagarnas hem. På träffarna diskuterar man, stickar, virkar och lagar maträtter från olika länder, men det bärande temat i föreningens verksamhet är vänskap. Det har varit frukt, eftersom kvinnorna under verksamhetens gång också har knutit vänskapsband sinsemellan.

Lokala invånare har varit tacksamma för att invandrarna har kommit till orten, och de har berättat om hur trevligt det är då det händer någonting nytt på orten.

Kronoby

De 153 utländska medborgarna i Kronoby är arbetsinvandrare och flyktingar. I allmänhet är kulturverksamheten inte riktad enbart till invandrare, utan man strävar efter att integrera dem genom att locka dem med i lokala föreningar och lokal hobbyverksamhet. Invandrarna deltar i medborgarinstitutet bl.a. i teater, bildkonst, stickning, styling och besök i hantverkscaféet. Invandrarbarnen deltar i medborgarinstitutets bildkonstskola. I kommunens skolor ordnas klubbar, i vilka barnen bakar, pysslar och tovar.

Kronoby folkhögskola Kvarnen erbjuder språkkurser för invandrare och ordnar aktivt även andra lämpliga kurser för invandrare. År 2013 ordnades olika fester vid sidan av språkstudierna, såsom Lucia- och julfest. Språkkursdeltagarna deltog i Jakobstads mångkulturella självständighetsfest. I Kvarnen ordnades kurser i ordkonst, där invandrarna skrev berättelser om sig själva som publicerades på nätet.

Det finns så pass få invandrare i Kronoby att man har upplevt det förhållandevis besvärligt att grunda egna föreningar. I Jakobstad har man grundat en mångkulturell förening där också Kronobybor är med. Flyktingarna i Kronoby har deltagit i den mångkulturella kväll som ordnas på musikcaféet After Eight i Jakobstad. Eftersom tröskeln att delta i aktiviteterna ofta är rätt hög första gången, följer kommunens flyktinghandledare med. För att få invandrarna med i olika evenemang krävs en väldigt aktiv

marknadsföring: ”Först pratar man, sedan ger man en lapp och sedan pratar man igen.”

Kommunens flyktinghandledare har utvecklat olika sätt att få informationen att gå fram till flyktingarna. Av medborgarinstitutets broschyr görs en lättläst förkortning och varje kurs illustreras av en förtydligande bild. Ordet *cupcake* säger inte mycket för en person med svaga språkkunskaper, men en bild bredvid texten klargör genast vad det handlar om.

Man har också planerat en papperslapp med bilden av en klocka, på vilken man ritar visare som anger klockslaget för när evenemanget eller aktiviteten börjar. Invid klockan skriver man datum och evenemang. Varje flykting har i sitt hem en väggalmanacka, där man kan se när något evenemang ordnas. Det här kan verka självklart för en finländare, men till exempel i Burma används en kalender med 13 månader och vissa flyktingar är inte vana vid klockslag som anges med siffror.

Laihela

Laihela kommun ordnar inte särskild mångkulturell kulturverksamhet. I kommunen bor 61 utländska medborgare.

Larsmo

De 90 utländska medborgare som bor i Larsmo deltar i kommunens normala kulturverksamhet, och kommunen ordnar inte särskild mångkulturell kulturverksamhet.

Malax

I Malax finns 250 utländska medborgare, som är arbetsinvandrare, flyktingar eller har kommit till landet genom äktenskap. Malax kommun ordnar inte kulturverksamhet som är riktad speciellt till invandrare.

Nykarleby

I Nykarleby bor 409 invandrare. All kulturverksamhet är öppen för alla och man ordnar inget separat kulturprogram för invandrare. I till exempel konstskolan deltar barn från olika länder.

Närpes

I Närpes bor 844 utländska medborgare. Andelen utländska medborgare i Närpes är, vid sidan av Korsnäs, den högsta i Österbotten, dvs. 9,5 %. Företag inom växthusnäringen och industrin i Närpes har haft ett stort behov av arbetskraft. Eftersom det inte längre fanns tillräckligt med arbetskraft i hemlandet, började man rekrytera personal i utlandet. För närvarande bor 35 olika nationaliteter på orten. Invandrarna trivs bra i landsbygdsmiljön, och många av dem stannar kvar och bosätter sig på orten. Det lyckade integrationsarbetet i Närpes kallas för Närpesmodellen.

Närpes stad har som princip att alla invandrare integreras i den vanliga kulturverksamheten. Sålunda ordnar staden inte någon verksamhet som är särskilt riktad till invandrare. Lokalbefolkningen är van vid invandrarna och ber sina arbetskamrater från andra länder att delta i olika evenemang.

Invandrarna deltar i stadens kulturliv genom att till exempel delta i föreningsverksamhet och teaterprojekt. Barn och unga deltar i skolmusikkårens och drillflickornas verksamhet. Musikinstitutet Legato ordnar musikterapi och sång för daghemsbarn, varvid även invandrarnas barn deltar i verksamheten.

I Närpes verkar den mångkulturella föreningen Intercult, vars medlemmar utgörs av olika etniska grupper och infödda närpesbor. Föreningen ordnar olika evenemang, såsom julfester, sommarfester och olika exkursioner. I Närpes verkar en bosnisk och en vietnamesisk förening.

Närpesnejdens fredsförening är en aktiv aktör på orten. Föreningen har under flera års tid ordnat mångkulturella fester och ett evenemang på FN-dagen. Därtill skaffar föreningen böcker på olika språk till biblioteket, ordnar spanska och thailändska kvällar samt olika temakvällar t.ex. i biblioteket.

Fotoklubben Fokus gav ut en festpublikation för att uppmärksamma klubbens 60-åriga verksamhet. I publikationen ingick fotografier tagna av invandrare.

Pedersöre

I Pedersöre bor invandrare runt om i kommunen och år 2013 var de 222 till antalet. I kommunen ordnas inte kulturevenemang speciellt riktade till invandrare, utan mångkulturella inslag är snarare ett tilläggs-element i de lokala evenemangen. Målet är att invandrarna ska delta i all öppen verksamhet. Vänfamiljerna bidrar till att sänka tröskeln att delta i olika evenemang. Alla som flyttar till kommunen får ett välkomstpaket där det också ingår en kulturbroschyr. Till biblioteket beställs en vietnamesisk tidning, och böcker på främmande språk beställs som fjärrlån.

Det största kulturevenemanget är Vintergatan, som kulturbyrån arrangerar vartannat år. På evenemanget presenteras, förutom ett kulturspäckat program, även föreningsverksamheten i Pedersöre. Samarbetspartner är bl.a. medborgarinstitutet och den internationella linjen vid yrkeshögskolan Centria.

Invandrare verkar som lärare på medborgarinstitutets matlagnings- och språkkurser. I Pedersöre verkar en vietnamesisk kulturförening, som årligen ordnar sin egen nyårsfest.

Storkyro

I Storkyro ordnas inte särskild mångkulturell kulturverksamhet. I kommunen bor 47 utländska medborgare.

Vasa

I Vasas befolkning ingår 3 800 personer med utländskt medborgarskap. I staden bor studerande, arbetsinvandrare, asylsökande och personer som kommit till landet genom äktenskap.

Vasa stads kulturcentrum har inga systematiskt ordnade mångkulturella tjänster, utan verksamheten är sporadisk. Några enstaka evenemang har ordnats. På Konstens Natt 2013 hade man på torget ett tält med mångkulturell musik och dans.

Vasa stads ungdomsavdelning strävar efter att informera om kulturer i olika länder. Man ordnar integrerade hobbyklubbar med olika inriktning, i vilka målet är att föra samman invandrarunga med infödda finländska ungdomar. De klubbar som är riktade speciellt till unga invandrare är verksamhet som erbjuder kamratstöd. Integrerat arrangerade klubbar - i vilka både invandrare och infödda unga deltar - är t.ex. en bollklubb och dansklubbar samt en mångkulturell musikklubb i ungdomarnas kulturhus Kultsa. I klubben ges handledning i rap- och popsång och de unga i musikklubben framträder på Vasa stads olika evenemang. I dansklubben dansar man en kombination av afrikansk dans och hip hop under ledning av en kongolesisk dansare. Dansarna är 15–17 till antalet. Det finns också en hip hopklubb. År 2013 ordnades lärostigsklubbar vid Vöyrinkaupungin koulu och Variskan koulu, i vilka man bl.a. fotograferade och dansade.

Ungdomsavdelningen organiserade också olika temaevenemang i ungdomscafé Walkers, såsom flickornas dag och barnens rättigheters dag. I huvudsak är all verksamhet riktad till alla. Ungdomsavdelningen har också publicerat den mångkulturella tidningen Speissi. Avsikten är att sprida information om mångkulturalitetens mångfald.

Helmi, som koordineras av Vasa stads familjecenter, är en mångkulturell träffpunkt för kvinnor och erbjuder öppen verksamhet med låg tröskel. I verksamheten deltar många olika samarbetspartner

från tredje sektorn och huvudvikten ligger på förebyggande arbete. Det viktiga är att vara tillsammans, lyssna, prata och få kamratstöd. Vid behov ordnas tolkning. På Helmi träffas 10–15 olika nationaliteter måndagar till fredagar och i regel kan någon av deltagarna tillräckligt bra finska för att kunna tolka för dem med svagare språkfärdigheter. På Helmi sysslar man med musik, dans, hantverk, ordkonst och matkultur. Dansen inleddes med afrikansk dans och därefter har man provat danser från olika delar av världen. Ibland har kunderna själva velat fungera som ledare. Inom området musik finns mamma-barnmusikskola och musikterapi. Med hjälp av ramsor lär man sig nya ord. Familjecentret söker vid behov lämpliga samarbetspartner för olika aktiviteter.

Rådgivningscentret Welcome Office ger råd om invandring, myndighetstjänster, rekrytering och samhällsfrågor. Welcome Office informerar också om aktuella kulturevenemang.

Utlänningsbyrån i Vasa ger stöd och råd till personer som erhåller internationellt skydd under tre till fyra års tid. Klienterna informeras om kulturevenemang och får vid behov hjälp med att ta sig till olika evenemang. Under utlänningsbyrån fungerar Kotomaja, där man ordnar integrationsutbildning för utlänningsbyråns utländska klienter som står utanför arbetskraften. I utbildningen ingår introduktion i samhället och kulturen, studier i finska språket och vardagsfärdigheter. I Kotomaja ordnas dessutom olika slag av gruppverksamhet för män, kvinnor och unga.

På Vasa stadsbibliotek erbjuds många slag av mångkulturell verksamhet och invandrargrupper besöker biblioteket regelbundet. För dem ordnas biblioteksrundvandringar, med presentation av huset, de olika avdelningarna och bibliotekets tjänster. På biblioteket finns mycket material på främmande språk – förutom språkkurser finns skönlitteratur på över 30 språk. Under de senaste åren har olika projekt för invandrare pågått, såsom Nätet i besittning och Bildvinklingar på biblioteket. Speciellt i utbudet som riktar sig till barn deltar invandrarbarn med sina skolklasser, men de deltar också på fritiden, som t.ex. i verksamheten Sommarkul och olika verkstäder.

I Kuntsis museum för modern konst ordnas inte verksamhet som är speciellt riktad till invandrare, men flera grupper, i vilka invandrare deltar, ordnas regelbundet. Ungdomsklassen för invandrare som verkar under bland andra Vaasan aikuislukio brukar ha museet som besöksobjekt. I Kuntsis museum för modern konst håller man på att starta ett tillgänglighetsprojekt, i vilket man som en målgrupp kommer att uppmärksamma invandrarna.

Österbottens museum besöks regelbundet av invandrargrupper och till exempel studerandena vid Vasa vuxenutbildningscenter besöker museet flera gånger om året. Invandrargrupperna bekantar sig med Vasas historia och Kvarkens naturcentrum Terranova. De populära guidningarna görs på lättbegripligt språk och invandrarernas språkfärdigheter beaktas. Av tidigare verksamhet kan nämnas Österbottens museums filmfestival Wildlife Vaasas filmverkstäder i samarbete med projektet Koto Vaasa. I projektet skapades totalt fyra filmer, som gjordes av unga flyktingar och studerande. I filmerna behandlades bl.a. Vasas historia och invandrarernas uppfattning om Finland.

Läroanstalterna för fritt bildningsarbete, Vaasa-opisto och Vasa Arbis, har ett brett utbud av olika kurser, som är riktade även till invandrare. Deltagarna är arbetande, studerande, personer som har kommit till landet genom äktenskap och hemmamammor.

Vaasa-opisto ordnar kurser som är öppna för alla och publikevenemang. Invandrare deltar i Vaasa-opistos undervisning, i till exempel IT-, matlagings- och sykurser. Man har försökt skapa kontakter med invandrarföreningar och skraddarsy kurser och evenemang enligt deras behov, men det har visat sig vara ganska svårt att få kontakt med grupperna. Personer med utländsk bakgrund har anlätats som timlärare, och till en början har de verkat som språklärare. Då inte heller lärarens språkkunskaper är perfekta, är tröskeln för att delta lägre för invandrarna.

På Arbis är alla kurser öppna också för invandrare och på så gott som varje kurs finns enstaka invandrare. Invandrarna deltar i huvudsak i kurser i finska och svenska. Ibland kan svaga språkkunskaper vara ett hinder för inläring, men handarbete, musik och dans är sådana ämnen där språket inte har stor betydelse.

Vaasa-opisto och Arbis samarbetar. Förutom kurssamarbete har man på Mirahuset tre gånger ordnat evenemanget Taste the world, där man via maten bekantar sig med olika kulturer. Alla får ta med sig sitt eget lands maträtter enligt knytkalasmodellen. Under evenemanget bjuds också på program, så-

som musik, dansföreställningar och lekar.

Om en studerandes språkkunskaper är svaga, kan man under kursen använda sig av en ”kurskamrat”, som hjälp under lektionerna. Röda korset, Arbis och Vaasa-opisto har i samarbete utbildat frivilliga kurskamrater, men informationen om möjligheten att använda en kurskamrat har inte riktigt nått fram till invandrarna.

År 2013 grundades i Vasa en inofficiell arbetsgrupp i stadens regi, i vilken stadens aktörer som arbetar med invandrare ingår. Gruppen samlas 2–3 gånger om året. På mötena behandlas vilka tjänster som är på gång och hur samarbetet kan förbättras. På mötena kartlägger man också invandrarnas behov och funderar på hur man kan lösa de frågor som har lyfts fram, till exempel genom att utveckla de olika tjänsterna.

I Vasa stad verkar ett invandrarråd, vars uppgift är att bl.a. komma med initiativ och ge utlåtanden i ärenden som berör invandrare, främja samarbetet mellan myndigheter och invandrare samt ordna information och rådgivning i invandrarfrågor. En branschövergripande invandrararbetsgrupp bereder de ärenden som ska gå vidare till invandrarrådet och ansvarar för integrationen och dess utveckling.

Det tvåspråkiga samarbetsorganet Resursringen koordinerar samarbetet mellan invandraraktörerna i Vasaregionen. I Resursringen funderar invandrare och de som arbetar med invandrare på ärenden med anknytning till invandrararbete. Resursringen sprider också information om ärenden och evenemang i området i anslutning till invandring och invandrare. Resursringen koordineras av Levón-institutet vid Vasa universitet.

Tredje sektorns aktörer som producerar mångkulturella kulturtjänster i Vasa

Internationella kultursällskapet Mira rf ordnar olika etniska kulturevenemang, musik-, sång- och dansuppträdanden, estradkonst och teater. I Mirahuset, som förvaltas av kultursällskapet, verkar 14 mångkulturella föreningar som är grundade av invandrare. I medlemskåren finns 36 olika nationalitetsgrupper. De etniska föreningarna ordnar nationella fester och årligen återkommande evenemang.

Några föreningar har sammankomster regelbundet en gång i månaden, men de flesta bokar tid för sina träffar.

I Vasa upprätthåller UN Women i Helmi lokaler verksamheten Luetaan yhdessä, som är öppen för alla invandrare. Verksamheten går ut på att frivilliga lärare undervisar invandrarkvinnor i finska tre gånger i veckan, två timmar per gång. Man ordnar också en grupp för män och en blandgrupp för studerande. Barnpassningen är alltid ordnad, så att kvinnor som är hemma med sina barn ska kunna delta i läsningen. På plats finns flera lärare, och deltagarna delas in i små grupper. Lärarna är kvinnliga pensionärer eller studerande i social- och hälsosektorn.

Nätverket Luetaan yhdessä har startat Auroraverksamhet som riktas till utbildade invandrarkvinnor, där kvinnorna får information om det finländska arbetslivet och ges möjlighet att förbättra sina språkkunskaper. Samtidigt får finländska kvinnor bekanta sig med kvinnor från olika länder och deras kulturbakgrund.

Finlands Röda Kors finska avdelning i Vasa har grundat Naisten ryhmä, som träffas varannan onsdag med bl.a. olika slags hantverk på programmet. I gruppen finns både invandrare och infödda finländska kvinnor i åldrarna 30–70 år. Målet är att lära sig finska och knyta kontakter med infödda finländare. I några skolor i Vasa håller man på att starta läxklubbar. En sydsudanesisk avdelningsambassadör, som åkte runt till skolor och berättade om sin egen bakgrund och orsakerna till flytten till Finland, var under ett par års tid anställd vid Röda Korsets finskspråkiga avdelning. Den populäraste föreläsningen var ”Min historia som flykting”. Ambassadörens besök var väldigt omtyckta och föreläsningarna har fortsatt även efter anställningen.

Ett mål för Vasa Settlementförenings verksamhet är att stöda integrationen av invandrare och uppmuntra infödda finländare att leva i ett mångkulturellt Finland. I Settlementföreningens verkstad Arkipaja undervisar kvinnor med utländsk bakgrund i vardagsfärdigheter och finländsk kultur. I föreningens lokaler träffas bl.a. en grupp sudanesiska män och en somalisk skola.

Två exempel på invandrarföreningar som verkar i Vasa

Den afrikanska kulturföreningen Kpanlogo Yede ordnar trumverkstäder för vuxna och barn, sång och dans för alla åldrar och en klubb för barn från blandäktenskap. I Kpanlogo Yedes utbud ingår också välgörenhetsprogram. Sommaren 2014 ordnade föreningen ett internationellt mångkulturellt evenemang på Vasa torg.

Föreningen Janaale har grundats för somalier bosatta i Vasa. Målet är att erbjuda stöd i utbildning, fostran och personlig utveckling genom att ordna aktiviteter och hobbyverksamhet. För flickor och kvinnor önskas sim-, sport- och handarbetshobbyer. Det finns också efterfrågan på en klubb för flickor och verksamhet för kvinnor. Gemensam verksamhet och träffplatser för somalier saknas så gott som helst.

Vörå

I Vörå deltar invandrarna i de evenemang som kommunen ordnar som är öppna för alla. Invandrarbarnen deltar tillsammans med övriga barn i kroppskultur såsom fotboll och friidrott. I Vörå har nyligen grundats en somalisk förening.

Flyktingvännerna rf erbjuder olika aktiviteter för asylsökande i sitt hus Capella i Oravais. Tillsammans med invandrarna har man besökt privata hem, sommarstugor, olika stränder och lopptorg i Vasa. Vänskapsband mellan olika nationaliteter har knutits och kulturerna har fungerat väl tillsammans i Capellas verksamhet.

Flyktingvännerna rf ordnar ofta fester som är öppna för alla. Under kalenderåret firas alla hjärtans dag, kvinnodagen, påsk, självständighetsdagen och jul. I programmet för sommarfesten år 2013 ingick dans, teater, dikter, solosång och körsång. Mat från olika kulturer bjöds från stående bord. På alla hjärtans dag-festen hade man på programmet bl.a. sketcher som behandlade kulturskillnader och språksvårigheter. Lokalbefolkningen har tyvärr inte deltagit i festerna.

2.3 Informationstjänster riktade till invandrare i landskapet Österbotten

Welcome Office är ett rådgivningscenter som verkar i Vasa, Jakobstadsregionen och en del av K5-området (Kaskö, Korsnäs, Malax, Närpes) och förmedlar information om invandring, rekrytering, arbetsliv, studier och myndighetstjänster. Welcome Office informerar också invandrare om olika kultur-evenemang.

Finlands Flyktinghjälp Organisationssmedjan betjänar kommunerna i Österbotten i ärenden som berör invandrare. Organisationssmedjan handleder och hjälper invandrarorganisationer att fungera likvärdigt på det finländska föreningsfältet. Organisationssmedjan ger invandrare information om hur man grundar en förening och sköter föreningens ekonomi, administration och praktiska ärenden. Därtill utbildar Organisationssmedjan invandrarföreningarna och hjälper dem att producera evenemang genom att ge råd om bl.a. ansökning om finansiering och sponsorstöd. Organisationssmedjan hjälper även organisationer och andra aktörer att bilda nätverk och utveckla regionens branschövergripande samarbete, oberoende av verksamhetsgränser. Finlands Flyktinghjälp Organisationssmedja är också medlem i Delegationen för etniska relationer i Österbotten och deltar aktivt i utvecklingen av landskapet ur synvinkeln för mångkulturella och lokalbefolkningens organisationer.

2.4 Två olika integrationsmetoder samt god praxis

I fråga om ordnandet av mångkulturell kulturverksamhet finns i Österbotten två olika linjer. Antingen producerar man separata aktiviteter som är riktade enbart till invandrare eller så integreras invandrarna i all öppen kulturverksamhet. Båda metoderna har sina fördelar beroende på invandrarnas varierande livssituationer.

Läroanstalterna för fritt bildningsarbete – speciellt i Vasa, Jakobstad, Korsholm och Kronoby – har tagit ansvar för integrationen av invandrare på ett berömvärd sätt. Invandrarna har uppmärksamats som studerande och har även rekryterats som lärare.

De olika små kulturprojekt för invandrare som ordnas i Kristinestad är ett utmärkt exempel på praktiska kulturgärningar. Det behöver inte alltid handla om vidlyftiga projekt, utan även små satsningar kan leda till lyckad verksamhet.

I Närpes, Korsnäs och Kristinestad har man lyckats få till stånd en dialog mellan invandrarna och den infödda befolkningen. Närpes modell för rekrytering av invandrare i arbetslivet är unik i landet.

Enskilda aktörer i Kronoby och Kristinestad har utvecklat enkla praktiska metoder för att få med invandrare i olika aktiviteter. Man har märkt att de informationssätt som fungerar för infödda finländare inte alltid lämpar sig för invandrare.

I Jakobstad har After Eight lyckats starta större projekt för integration av invandrare. Den mångkulturella självständighetsfesten är ett utmärkt exempel på samarbete mellan många olika aktörer.

I Vasa har Helmi, som koordineras av familjecentret, utvecklats till en viktig träffpunkt för invandrarkvinnor. Vasa stads ungdomsavdelning har arbetat för att utveckla olika slag av verksamhet för unga invandrare och ordnat integrerade fritidsklubbar. Stadens olika aktörer inom tredje sektorn har på ett mångsidigt sätt utvecklat integrationsarbetet. Speciellt invandrarkvinnorna har uppmärksamats på många sätt.

I Vörå erbjuder Flyktingvännerna rf omväxling i de asylsökandes vardag genom att ordna kulturverksamhet och olika aktiviteter för dem.

Den primära målgruppen för Barnkulturnätverket i Österbotten BARKs kulturarvspedagogik är skolor och daghem. Invandrabarn får tillsammans med sin skolklass eller sin daghemsgrupp lära känna det regionala kulturarvet på bl.a. tidsresor, där deltagarna får uppleva hur det var att leva förr i tiden.

Tidsresa till år 1903 ordnad av Barnkulturnätverket BARK i Österbotten i kulturcentrum Stundars i Korsholm.

Bild: © Leena Heinonen/ÖF

3. Önskemål om och behov av mångkulturell verksamhet i kommunerna

I detta avsnitt presenteras tankar och önskemål som personer som arbetar med invandrare och invandrarna själva har om den mångkulturella kulturverksamheten. Därtill ges förslag på hur invandrarnas delaktighet i kulturlivet kunde ökas.

3.1 Finansiering och projekt

Som ett genomgående tema i svaren upprepades behovet av finansiering. Knappa ekonomiska resurser försvårar eller förhindrar ordnandet av evenemang och aktiviteter. Aktörerna på fältet har ofta kontakter och idéer färdiga, men på lång sikt är det svårt att genomföra verksamheten med frivillig arbetskraft.

Kulturarbete som riktas till invandrare görs ofta i form av projekt. Några av enkätsvararna upplevde att det här gör arbetet kortsiktigt och tungt, eftersom integration inte är ett projekt utan en process. På grund av projektfinansieringens natur måste man för ett nytt projekt alltid hitta på nya idéer att utveckla. Det kan medföra att resultat och handlingsmodeller som har utarbetats i gamla projekt lämnar outnyttjade, om inte någon aktör ser till att de tas i användning. Man önskar överlag en långsiktigare verksamhet.

En enkätsvarare ansåg att tredje sektorns profil i sin helhet bör höjas i projektvärlden, genom att tredje sektorn skulle besluta om och utarbeta innehållet i projekten.

Det är bra för invandrarna att även upprätthålla verksamhet i enlighet med den egna kulturen, eftersom det stärker deras identitet, vilket i sin tur gör det lättare att klara sig i en främmande kultur. Här kan speciellt invandrarorganisationerna spela en viktig roll. Vissa invandrarföreningar önskar operativt och ekonomiskt stöd. Föreningarna kan på grund av brist på kontakter ha svårare att till exempel hitta förmånliga lokaler för sina träffar.

3.2 Samarbete

I många svar – både bland invandrare och finländska aktörer – framkom ett önskemål om dialog och regelbundet återkommande gemensamma kulturevenemang. I kommunerna finns viljan att föra kommuninvånarna samman och ordna träffpunkter för infödda finländare och invandrare. Tyvärr deltar de infödda finländarna inte i speciellt stor omfattning i gemensamma evenemang, trots att de för sin del skulle främja integrationen av invandrarna och erbjuda dem en utmärkt möjlighet att lära sig språk och knyta kontakter. För de infödda finländarna skulle det inte heller skada att bekanta sig med representanter för andra kulturer.

En del invandrarföreningar och invandrarorganisationer skulle vilja samarbeta med kommunerna för att förbättra den ömsesidiga förståelsen och minska den mentala klyftan mellan infödda finländare och invandrare. På motsvarande sätt skulle t.ex. aktörer som erbjuder utbildning vilja skapa kontakt med invandrarföreningar, men man har upplevt att det är svårt att få kontakt med dem.

Också i svaren från österbottniska kulturaktörer framkom behovet av att utveckla samarbetet och samarbetsnätverken. Enligt enkätsvararna finns det i nuläget i den mångkulturella kulturverksamheten inte i någon nämnvärd utsträckning samarbete över kommun- och förvaltningsgränserna och eventuellt saknas en helhetsuppfattning.

För att undvika överlappningar borde organisationerna arbeta tillsammans och med jämna mellanrum föra en dialog och fundera över vad som har gjorts och vad som borde göras på det mångkulturella fältet. Genom ett mera omfattande samarbete vore det möjligt att skapa större servicehelheter, som bättre skulle betjäna olika etniska grupper.

I vissa kommuner och projekt såg man behov av en gemensam koordinerande aktör, som skulle hålla i trådarna och ha en helhetsuppfattning om det kulturutbud som riktas till invandrare. Det kunde

handla om någon form av takorganisation. På så vis kunde man samarbeta på ett mera fokuserat och organiserat sätt.

3.3 Information och utbildning

En del enkätsvarare ansåg att invandrarna borde informeras mera om den kulturverksamhet som erbjuds i kommunerna. Invandrarna kan ha kunskapsluckor, och känner inte alltid till särskilt mycket om till exempel kulturanläggningarna på orten.

Vissa enkätsvarare påpekade att barnen integreras genom skola och hobbyer, men för vuxna borde det däremot finnas mera kulturverksamhet, eftersom en del invandrare kommer till Finland i vuxen ålder. Många är fast förankrade i sin egen kultur och "tittar på hemlandets tv-kanaler via en parabolantenn", och förblir väldigt oengagerade i den finländska kulturen. De nås inte av informationen eller har inte möjlighet att delta i evenemangen. Frågan är hur man ska få dessa invandrare med i kulturverksamheten. Här kunde invandrarsamfundet ha en uppgift.

Beträffande informationen är det viktigt att påpeka att den måste vara lättläst och illustrerad med bilder. Om termernas betydelse inte framgår av texten, kan en bild fungera som förklarande element. Eftersom invandrarna inte nödvändigtvis kan gå in på kommunens nätsidor och söka information, är det en fördel om informationen finns även i pappersform.

Det är viktigt att föra informationen vidare mellan olika aktörer och hålla samarbetsparterna uppdaterade. Det här skulle också bidra till att undvika överlappningar. I de städer och kommuner där Welcome Office verkar, lönar det sig att se till att informationen även når Welcome Office, som i sin tur kan informera sina kunder. Enligt en enkätsvarare skulle Welcome Office passa bra som informatör.

Några av enkätsvararna som arbetade i kommunerna eller tredje sektorn ansåg att personalen, för att fördjupa sina kunskaper, borde få utbildning i frågor med anknytning till invandrarkulturer. Av svaren framgick att all information gärna tas emot, eftersom det ibland är svårt att veta hurudan verksamhet invandrarna önskar. I allmänhet tar kommunernas kommunväsenden gärna emot önskemål om utfärder, gäster osv.

I kommuner med relativt få invandrare önskas färdiga koncept och information om god praxis i kulturverksamhet som riktas till invandrare. På så vis skulle man inte behöva uppfinna hjulet på nytt. Det finns också ett behov av sådana yrkeskunniga aktörer som kunde ge konkreta förslag på mångkulturellt kulturarbete och till exempel hålla konstverkstäder för invandrare.

Också avvikande åsikter om verksamhet som riktas enbart till invandrarna framkom. En av enkätsvararna ansåg att det ur integrationssynvinkel "inte är någon idé" med evenemang som riktar sig enbart till invandrare. En annan enkätsvarare berättade att i en utbildning hade föreläsaren betonat att invandrare inte vill ha kulturtjänster som är riktade till dem själva, utan att de önskar samma kulturverksamhet som alla andra erbjuds.

Allmänt taget är det emellertid önskvärt, att personer som har flyttat till Finland från andra länder ska kunna vara med i aktiviteterna och även delta i verksamhet i enlighet med sin egen kultur.

3.4 Konkreta förslag

Här följer enkätsvararnas förslag på mångkulturell kulturverksamhet:

- ★ Mångkulturella musik- och dansevenemang, etnofestivaler. För att locka publik till evenemangen kan man försöka få med någon känd utomstående artist, om resurserna räcker.
- ★ Finländarna borde bjuda in invandrarna till sina egna evenemang, t.ex. för att uppträda. På så vis kunde integrationen vara ömsesidig.

- ★ På evenemangen talar konferenciererna ofta finska eller svenska, men man borde också använda engelska. Då skulle de flesta hänga med i programmet.
- ★ Barnfamiljer tycker om teater och alla slag av evenemang där man kan vara tillsammans.
- ★ Matkultur är ett bra sätt att bekanta sig med andra kulturer, eftersom det är ytterst få personer som inte är intresserade av att bli mätta.
- ★ Naturutflykter är ett bra sätt att bekanta sig med den finländska naturen.
- ★ Olika verkstäder önskas, såsom mediefostran, musik, dans.
- ★ Man borde utarbeta publikationer med invandrarnas egna berättelser om t.ex. orsakerna till invandringen. I biblioteken kunde man ha utställningar med temat ”min berättelse”.
- ★ Olika diskussionsträffar med tro och kultur som tema skulle underlätta förståelsen för alla parter.
- ★ Man borde ordna en mångkulturell turné som besöker skolorna.
- ★ Mångkulturella framträdanden kunde uppföras till exempel på vårdinrättningar, servicehus och äldreboenden.
- ★ Många aktörer har klubbar som är avgiftsfria. Det lönar sig att informera om sådana på ett lättbegripligt sätt.
- ★ För invandrare bör det finnas lågtröskelplatser som är avgiftsfria.
- ★ Att göra och visa en film är roligt för ungdomar och stärker gemenskaps känslan.
- ★ Invandrare kan tas med i teaterverksamhet, om inte som skådespelare så kanske som frisörer, assistenter eller att hjälpa till med scendekoren.
- ★ Kulturhistoria är viktig, och att presentera finländsk tradition lyfter fram likheter med invandrarnas kultur. Invandrare borde tas med till museer, speciellt till hembygds museer.
- ★ På evenemang kan man slå upp ett berättelsetält, där man på video kan berätta någon historia på sitt eget språk. Berättelsen kan eventuellt visas också någon annanstans.
- ★ För invandrar flickor borde det finnas mera aktiviteter, som de tillåts delta i.
- ★ För kvinnor kunde ordnas skönhetskvällar eller någonting annat konkret. Med hjälp av lätta och trevliga studier är det lättare att lära sig språket och integreras. Verksamheten kan överlag starta i liten skala, och sedan kan den börja leva sitt eget liv.

4. Hinder för mångkulturell kulturverksamhet i kommunerna

Nedan följer en utredning om hurudana hinder som har framkommit och hur de påverkar genomförandet av mångkulturell kulturverksamhet i kommunerna.

4.1 Fördomar och attityder

Fördomar människor emellan gör att man inte alltid vågar möta personer från andra kulturer på ett naturligt sätt. Speciellt i svaren från tredje sektorn och organisationsfältet har finländarnas attityder lyfts fram. Det förekommer rädsla för invandrare och brist på mod och öppenhet. ”Vi gömmer oss i buskarna”. Orsaken till det här antogs vara okunnighet och tanklöshet. En av enkätsvararna såg ändå ljus i slutet av tunneln, och tyckte att finländarna så småningom börjar öppna sig utåt i takt med globaliseringen.

Enligt aktörer som arbetar med invandrare förekommer fördomar inte enbart mellan den infödda befolkningen och invandrarna, utan även inom invandrargrupperna. Några enkätsvarare har lagt märke till att personer som kommer från samma land har haft inbördes etnisk avoghet och vägrat komma samtidigt till samma plats eller evenemang.

En av enkätsvararna ansåg att den största orsaken till konflikter var att människor inte känner varandras kulturer. När det inte finns förståelse kan man inte heller respektera varandra. Finländare har ibland en benägenhet att förhålla sig respektlöst till sin egen kultur. Då upplevs även kulturell mångfald som något exotiskt, och mötet mellan kulturerna blir mera komplicerat än det i själva verket är.

De invandrare som svarade på enkäten upplevde att det är svårt att få kontakt med infödda finländare, och det samma har även de som verkar i mångkulturellt arbete observerat. Speciellt i läroanstalter håller sig invandrarungdomar lätt i sina egna grupper. Det vore emellertid väldigt viktigt att få finländska kamrater, för både språkinläringen och integrationen. En av invandrarnas lärare konstaterade att ”Våra studerande har ett starkt behov av att anpassa sig till Finland. De vill inte bli bemötta som en mångkulturell grupp och som utlänningar, utan snarare som en grupp unga studerande bland andra studerande.”

Å andra sidan har de som verkar inom mångkulturellt kulturarbete lagt märke till att det inte alltid är lätt att aktivera invandrare. I vissa kulturer finns det inte nödvändigtvis intresse av att delta i aktiviteter, eller så förstår man inte vad de olika evenemangen handlar om. Det är inte heller lätt att få invandrarna med i frivilligverksamhet och talkoarbete – för talkoarbetets del förmodligen därför att det är främmande som begrepp. I några kommuner och kulturprojekt har man märkt att till exempel arbetsinvandrare håller sig mycket för sig själva och tittar på hemlandets tv-kanaler efter jobbet. Det här har väckt tankar om hur man kunde få dessa personer att delta i kulturverksamhet.

I vissa kommuner har man upplevt att det är svårt att ordna integrerad hobbyverksamhet i vilken både invandrare och infödda finländare deltar. Arbetet med att få mångkulturella unga och infödda unga med i samma kulturverksamhet har alltså inte gett önskat resultat. Inom idrotten har man däremot lyckats bättre, och en orsak till det torde vara fotbollens globala popularitet.

De som arbetar med barn och unga har märkt att invandrarbarnens föräldrar i vissa fall inte känner till begreppet hobby, vilket gör att de kan ha svårt att stödja sina barn i att hitta en lämplig hobby. För att få familjens godkännande och förtroende måste man försöka få föräldrarna aktiverade och ge dem information.

I kommunerna och i tredje sektorn är det ibland svårt för dem som ordnar kulturaktiviteter att veta hurudan verksamhet som skulle locka invandrarna. Man har också upplevt att det krävs mycket arbete för att få dem med i kulturverksamhet. Ibland är det trosfrågor som hindrar invandrarna från att delta i aktiviteterna.

De invandrare som svarade på enkäten önskade att man inte skulle vara rädd för invandrare!

4.2 Knappa ekonomiska resurser

”Hindret är inte alltid viljan eller attityden, utan pengar.”

I nästan hälften av enkätsvaren framkom att ekonomiska orsaker, dvs. brist på pengar, försvårar ordnandet av mångkulturell kulturverksamhet. De som verkar i kommunernas kulturarbete konstaterade att kommunernas anslag på grund av det svåra ekonomiska läget är mycket begränsade. I kommunerna finns nog viljan att ordna evenemang, men det behövs pengar till kostnaderna för bl.a. framträdanden, teknik, hyra och eventuella transporter. Bristen på pengar gör att man inte heller har råd att anställa personal, och kulturarbetarnas egen tid räcker inte till allt. Om verksamhetsanslagen vore större kunde man i kommunerna ordna flera evenemang eller ge bidrag till tredje sektorn och invandrarföreningarna för kulturverksamhet.

Några representanter för olika aktörer ansåg att om man vill ordna någonting speciellt – såsom kultur för invandrare – bör man förlita sig på extern finansiering. Beklagligt ofta är ordnandet av verksamhet helt beroende av projektfinansiering och med den täcks delvis även kostnader för de grundläggande uppgifterna. Projektarbetarna och de enskilda kulturarbetarna i kommunerna såg problem med projektarbete, såsom byråkrati och brist på kontinuitet. Man har kanske utvecklat goda handlingsmodeller inom ett projekt, men man kan inte nödvändigtvis utnyttja dem efter att projektet har avslutats.

I ett kulturprojekt stötte man på finansiärens snäva målgruppstänkande, då två kamrater från samma land – en asylsökande och en kvotflykting – ville delta i kulturverksamhet som var riktad till kvotflyktingar. Den asylsökande fick inte delta i verksamheten på grund av sin avvikande status. Kamraterna hade svårt att förstå orsaken.

En organisationsaktör i tredje sektorn konstaterade att man nog försöker ordna verksamhet i någon mån, men att man på grund av knappa personalresurser inte kan bedriva utvecklingsarbete i nämnvärd utsträckning.

Ibland utgör transporterna en svårighet. Speciellt invandrare som har varit i landet endast en kort tid saknar körkort och bil, och för att de ska fås med på olika evenemang måste det finnas resurser för transporterna. Några eldsjälar som arbetar med invandrare använder till och med sina egna resurser för transporterna.

En enkätsvarare ansåg att politikerna är av den åsikten att olika utbildningar efter integrationsåtgärderna nog är en bra sak, men att verksamheten inte får kosta någonting.

Det handlar inte alltid enbart om att producera evenemang. Vissa invandrare har inte råd att betala inträdes- eller kursavgifter.

I kommunernas strategier nämns tredje sektorn ofta som en verksamhetsproducent som bidrar till att utvidga tjänsteutbudet. Organisationer och föreningar bedriver förvisso mycket kulturarbete tillsammans med invandrare. En organisationsaktör ansåg ändå att det är ett problem att organisationsarbetet inte officiellt organiseras av någon instans. Kulturarbetare kanske håller kontakt med några föreningar på gräsrotsnivå, men ingen tjänsteman har på sitt ansvar att stödja föreningens grundläggande verksamhet och utbilda i föreningstekniska frågor.

4.3 Nåbarhet

Många aktörer – i kommunerna, tredje sektorn och privatpersoner – både vill och kan ordna aktiviteter och evenemang för invandrare. Enligt enkätsvarare från alla sektorer är svårigheten ibland att aktivera invandrarna och få tillräckligt med deltagare. Orsaken ansågs vara deras önskan att vara för sig själva och i några svar angavs också trötthet som en eventuell orsak. Även ovana att delta i kulturevenemang och olika tycke och smak är faktorer som drar ner på deltagaraktiviteten. För vissa invandrare är det svårt att komma till aktiviteterna på utsatt tid. En enkätsvarare ansåg att verksamhetens rutiner, som t.ex. att klockslaget alltid är det samma, är väldigt viktiga. I vissa frågor borde man lära sig att tänkapa ett finländskt sätt för att klara sig i vårt samhälle.

Vid Korsholms vuxeninstitut har man konstaterat att invandrarna bor i byarna och är utspridda runt om i kommunen. Speciellt svårt är det att nå invandrarkvinnorna. Via skolan och barnen kan man få höra att det i byarna bor kvinnor från andra länder. Speciellt unga mammor hamnar lätt i underläge – på grund av barnskötseln har de svårt att delta i fritidsaktiviteter.

Invandrarna hittar inte till alla kulturevenemang. Orsaken till det är, enligt många svar, att det är svårt att få informationen att nå fram. De informationskanaler som är bekanta för finländarna kanske inte fungerar och budskapet når helt enkelt inte fram. Ibland kommer informationen om evenemangen för sent för att man ska hinna sprida den. Arrangörerna känner inte till eller kommer inte ihåg alla aktörer som de borde meddela.

Bristande språkkunskaper gör också att det är svårt att ta till sig information. Då annonseringen är enbart på finska och svenska, är det svårt för den som inte kan språken att till exempel på nätsidor söka information och hitta olika evenemang. Genom försök och misstag har man lärt sig att vissa invandrargrupper inte nås med enbart skriftlig information. Samma sak måste också förklaras. I somliga kulturer väger det skrivna ordet inte lika tungt som det talade.

Aktörerna borde försäkra sig om att informationen har nått fram och i information som riktas till invandrare använda olika metoder, såsom muntlig information och lättlästa texter. Sådana nätverk och kontakter, som skulle följa med invandrare till kulturevenemang, är sällsynta eller saknas helt.

Alla olika svarsgrupper ansåg att svaga eller obefintliga språkkunskaper försvårar verksamheten. Personer som är osäkra på sina språkfärdigheter har inte velat delta i evenemangen. Uppmuntran till att förkovra språkkunskaperna är viktig på alla vis, eftersom kulturförståelse uppnås genom språket.

4.4 Lokalbrist

Några representanter för tredje sektorn påpekade att även om man har resurser att genomföra verksamheten, kan bristen på lämpliga lokaler utgöra ett hinder. Också några enskilda projektaktörer har stött på samma problem. Platser för sammankomster finns inte, eller så har man inte råd att skaffa ordentliga lokaler. Ett missförhållande ansågs också vara att de lokaler som är i användning är så trånga och dåliga att det stör verksamheten. Ibland är hyrorna för höga i förhållande till aktörens betalningsförmåga.

I vissa kulturer kan kvinnor och män inte samlas samtidigt på samma plats. En representant för tredje sektorn berättade att avsaknaden av gemensamma träffplatser för kvinnor gör det svårt att ordna verksamhet.

4.5 Brist på samarbete

Några enkätsvarare nämnde att de som ordnar evenemang inte alltid känner till vilka aktörer de kunde samarbeta med. En projektarbetare däremot påpekade att det bara gäller att arbeta på och hitta samarbetspartner, eftersom man får mera gjort tillsammans. Samarbetet måste planeras så att det gagnar varje deltagare. Några kommuner och projekt önskade ett gemensamt nätverk i landskapet, inom vilket man lättare kunde samarbeta med andra organisationer.

Av svaren från organisationsfältet framgick att det knappt förekommer något samarbete alls mellan infödda finländares och invandrades organisationer. Invandrarföreningar eller enskilda invandrare tas förvånansvärt sällan med i förberedelserna av kulturverksamhet som riktas till invandrare, och ibland är planeringen för tjänstemannaorienterad. Invandrarna borde inte ses som objekt, utan de borde delta som jämbördiga partner i planeringen av verksamheten. Det är ändå de som är experterna.

En av enkätsvararna sammanfattade betydelsen av samarbete: "Det är alltid bra att få intryck och idéer utifrån, så man inte hela tiden bara stirrar på sin egen navel. Man måste inte komma på allting själv."

5. Kulturen i integrationen

I detta avsnitt granskas hur kulturen kan användas i integrationen och för förståelsen av samhället.

5.1 Invandrarnas deltagande i kulturevenemang

Många enkätsvarare såg kulturevenemang som ett utmärkt sätt för invandrare att lära sig mera om kulturen och bekanta sig med finländare. Olika aktiviteter erbjuder ett bra sätt att umgås och genom att göra saker tillsammans lär man sig förstå varandra.

Många invandrare och representanter för olika aktörer ansåg att man inte behöver ordna evenemang för personer med utländsk bakgrund som är riktade enbart till dem, utan evenemangen kunde ordnas för både invandrare och den infödda befolkningen tillsammans. Kommunerna ordnar avgiftsfria kulturevenemang som det är lätt att delta i.

De som har arbetat med invandrare betonade, att invandrarna måste ges en chans att delta. I planeringen av evenemang borde alltid två eller tre invandrare delta. Det lönar sig att välja sådana personer som i någon mån är ledartyper i sina grupper. De fungerar som budbärare och vet hur det lönar sig att sköta informationen i sin egen kulturgrupp. Att koppla in invandrare i genomförandet av olika evenemang bidrar också till att man undviker kulturella fallgropar. Invandrarna uppskattar att få möjligheten att delta och känner att de är en del av samhället.

Det är inte alltid möjligt att ta med invandrare i planeringen. Några invandrare och kommunrepresentanter som svarade på enkäten ansåg att det i mån av möjlighet kunde vara på sin plats att fråga invandrarna, hurudana kulturönskemål de har. Man bör emellertid komma ihåg att invandrarna inte är en homogen grupp, och alla har inte samma intressen, precis som bland finländare. Människor som kommer från samma land kan till exempel ha väldigt olika bakgrund, och det är ingen självklarhet att de har mycket gemensamt i sitt nya hemland.

Aktörer inom invandrararbete har av erfarenhet lärt sig att annonsering genom att dela ut lappar inte lyckas alla gånger. Det är bättre att hitta en stark medlem i gruppen som uppmuntrar de övriga att komma till evenemanget. Ibland fungerar en muntlig inbjudan bättre, eftersom invandrarna inte nödvändigtvis förstår vad det står på lappen, eller eftersom det talade ordet i deras egen kultur väger tyngre än det skrivna.

Oftast vill en person inte besöka stora evenemang ensam, eftersom tröskeln att ensam besöka ett främmande evenemang kan vara väldigt hög när man har svaga språkkunskaper. Ibland lönar det sig att bokstavligen hämta invandrarna i deras hem och ta med dem till kulturevenemanget. Finländska värfamiljer har redan praktiserat detta, men vem som helst kan bekanta sig närmare med invandrare och besöka dem med på olika aktiviteter.

Flera enkätsvarare påminde om att man kan delta i kulturverksamhet trots språkproblem. Till exempel musik, bildkonst och dans kan man förstå utan språkkunskaper. Kulturverksamhet är dessutom ett bra sätt att lära sig ett språk. Att uttrycka sig själv genom kultur kan bidra till att stärka självkänslan och eventuellt vidga synen på omvärlden.

Enligt en enkätsvarare har finländare ofta uppfattningen att de alltid måste anpassa sig och vara mottagare av utländska kulturer, men finländarna borde själva bli bättre på att också dela med sig av sin egen kultur till invandrarna. Invandrarna vill ofta lära sig om finländsk kultur ur olika synvinklar.

5.2 Arbetsplatser

I Finland är integrationsformen ofta utbildning och tillhörande arbetspraktik. Kursen kan planeras så att den även omfattar introduktion i kultur och kulturupplevelser. I arbetspraktiken kunde man också utnyttja ömsesidig introduktion i kulturer mellan arbetsgivarna och arbetspraktikanterna med invandrarbakgrund.

Åldringar kan fungera som språklärare, enligt den metod man använder i ett servicehus, där man anlitar en ung invandrare åt gången för arbetspraktik i ett halvt år, med uppgiften att ta ut åldringarna på promenader och hjälpa till med vardagliga bestyr. Samtidigt lär sig arbetspraktikanten finska. Invandraren har en finskspråkig lärobok, som åldringarna använder som undervisningsmaterial. Vid sidan av språkinläringen behandlar man finländsk kultur, och även andra aktiviteter som piggar upp åldringarna ingår. Invandraren berättar i sin tur om sin egen kultur för de åldringar som är intresserade. Verksamheten gagnar bägge parter.

5.3 Invandrarna i samhället

I svaren betonades att det är viktigt att värna om invandrarnas egen identitet och kultur, eftersom man därigenom kan förstå och på ett jämlikt sätt ta emot det nya hemlandets kultur. Å andra sidan ansågs det vara ett problem att invandrarna lätt lever i sina egna grupper och kännedomen om finländsk kultur och finländskt samhälle kan förbli väldigt ytlig. Personer som flyttar till Finland på grund av kärlek är i en bättre ställning, eftersom de ofta tillägnar sig den finländska kulturen i sin vardag.

Kulturen sågs som ett sätt att delta i samhällets aktiviteter och skapa en meningsfull fritid. Ett bra sätt är att gå med i någon organisation. I organisationsarbete kan man skapa kontakter med finländare och bilda nätverk, vilket i sin tur kan underlätta att till exempel få jobb.

Några enkätsvarare konstaterade att finländarna ibland har ett ursäktande sätt att närma sig människor från andra länder, men att man måste våga möta invandrarna på sitt eget finländska sätt och vid behov förklara hur saker fungerar i vårt samhälle. En av de intervjuade hade som metod att besöka invandrarnas hem och förklara saker om Finland och det finländska samhället.

På Stundars museum i Korsholm har man märkt att det går att kommunicera på andra sätt än genom att tala samma språk. Museet fungerar som en port till det finländska samhället. Finlands historia påminner om nuläget i många utvecklingsländer. I Finland har man tidigare kokat mat över öppen eld, bakat bröd och själv tillverkat sina verktyg och textilier.

Bild: © Mikaela Jussila/ÖF

6. Sammanfattning

I utredningen presenteras utbudet av mångkulturell kulturverksamhet, konst och kultur, önskemål och behov samt hinder för mångkulturell kulturverksamhet i landskapet Österbotten. Därtill reflekteras över hur kulturen påverkar integrationen.

De olika formerna av mångkulturell verksamhet varierar kommunerna emellan, beroende på antalet invandrare och utbudet av kulturtjänster. I kommuner med endast några tiotal invandrare ordnas inte mångkulturell verksamhet separat, utan invandrarna deltar i de evenemang som är öppna för alla. I kommuner med hundratals eller tusentals invandrare skräddarsys även kulturtjänster som är riktade enbart till invandrarna.

I den mångkulturella kulturverksamheten finns samma konst- och kulturområden som i den dominerande kulturen, dvs. drama, film, bildkonst, hantverk, kulturtradition, musik, matkultur, ordkonst, dans och fotografering.

I sin helhet arrangerar invandrarföreningarna, kommunerna, tredje sektorn och olika projekt en stor mängd kulturverksamhet. För invandrarna har skapats speciella träffpunkter, där man förutom integrationsverksamheten aktivt idkar olika slags kulturformer. Mångkulturella fester ger inblickar i invandrarnas kulturer. Matkulturen har visat sig vara en populär form av mångkulturell verksamhet, eftersom den upplevs som lätt att närma sig. Också många verkstäder har hittat sin plats i kulturutbudet.

Läroanstalterna för fritt bildningsarbete har axlat en aktiv roll i produktionen av kultur som riktas till invandrare. Förutom språkkurserna uppmuntras invandrarna att delta även i det normala kursutbudet. Invandrare verkar också som lärare.

För att producera mångkulturell kulturverksamhet används ofta projekt. De behöver inte nödvändigtvis vara väldigt långvariga, eftersom man redan för en liten summa pengar och med noggrann fokus kan producera kultur av hög kvalitet. Med projektverksamhet uppnås överlag inte kontinuitet, vilket försvårar det långsiktiga integrationsarbetet.

För invandrarna är det viktigt att upprätthålla den egna kulturens traditioner, speciellt i invandrarföreningarna, men också evenemang för både majoritetsbefolkningen och invandrarna sågs som väldigt viktiga för att öka den ömsesidiga förståelsen. Invandrarföreningar och enskilda invandrare borde utnyttja olika samarbetsprojekt i planeringen och genomförandet. De vet naturligtvis själva bäst vilka behov och intressen de har. Enligt vissa enkätsvarare borde invandrarna integreras enbart med hjälp av kulturverksamhet som är öppen för alla.

I utredningen konstateras att genomförandet av mångkulturell kulturverksamhet försvåras av brist på pengar, knappa personalresurser, negativa attityder och problem i informationsflödet. Det är önskvärt att man får tillräckligt med ekonomiska och mänskliga resurser även för kulturarbete som bedrivs tillsammans med invandrarna. De infödda finländarnas negativa attityder mot invandrare borde mildras.

I svaren har man önskat mera dialog och samarbete mellan de olika aktörerna. Bland annat önskas ett samarbetsnätverk, som skulle sammanföra de olika aktörer som producerar mångkulturell kultur och genom vilket informationen skulle fungera bättre. När informationen om olika evenemang sprids bör man beakta nivån på invandrarnas språkkunskaper samt olika kulturbakgrunder.

Kultur är en utmärkt integrationsmetod, eftersom man med kulturens hjälp kan uttrycka sig oberoende av språkkunskap. Kulturen skapar naturliga träffpunkter och hjälper människor till ömsesidig förståelse. Kulturen är alltid en del av vår omgivning och speglar vår världsbild, och den kan inte avskiljas från integrationen.

Intervjuade personer

Auronen Hanna, invandringschef, NTM-centralen
Autio Sannasirkku, rektor, Vaasa-opisto
Björkell-Holm Ann-Maj, rektor, Vasa Arbis
Björkman Cajsa, Welcome Office / Jakobstad
Björndahl Marie-Louise, rektor, Jakobstads svenska arbetarinstitut
Blomqvist Markus, Kristinestads bildnings- och fritidscentral / Projektet integrering via utbildning
Bäckström Carola, bibliotekschef, Korsnäs kommun
Ehrström Emine, ungdomsledare, mångkulturell verksamhet, Vasa stads ungdomsavdelning
Eneberg Kirsti, UN Women / Luetaan yhdessä -verkosto
Enroth Johanna, projektsekreterare, Jakobstads stad / projekten Kultur i centrum
Forsström Carina, flykting- och socialhandledare, Kronoby kommun
Havu-Ernie Leena, planerare, Korsholms vuxeninstitut
Hendricksson Anders, fritidssekreterare, Malax kommun
Holm Laura, museiamanuens, Nykarleby kultur & fritid
Holm-Palonen Carola, bildningschef/kultursekreterare, Larsmo kommun
Honkasalo Antero, bibliotekschef, Kaskö stad
Hovi Carina, museiserviceansvarig, Österbottens museum
Humalainen Pirjo, bibliotekschef, Laihela kommun
Hänninen Kirsi, kultursekreterare, Karleby stad
Ikäheimonen Kirsi, verksamhetsledare, Vasa settlementförening rf
Ivars Lilian, invandrarkoordinator, K5
Kallio Kukka-Maaria, museipedagog, Österbottens museum
Karlström Kaisa, fritidskoordinator, Kronoby kommun
Kronqvist Ann-Britt, flyktingsocialarbetare, Socialcentralen i Jakobstad
Kull Johanna, museipedagog, Kuntsi museum för modern konst
Kurtti Aira, chef för invandrarärenden, Vasa stads utlänningsbyrå
Leppik Ruth, projektarbetare, Welcome Office / Jakobstad
Lindelöf-Sahl Harriet, ungdomssekreterare, Kristinestads kultur-, ungdoms- och fritidsbyrå
Mattbäck Monica, lärare, Borgaregatans skola, Vasa
Missyris Ilias, projektledare, Österbottens museum och Terranova / Wildlife Vaasa festival
Mäkinen Karita, familjecenterkoordinator, Vasa familjecenter
Niskanen Harri, verksamhetsledare, Internationella kultursällskapet Mira rf.
Nordlund Sari, verksamhetsledare, Flyktingvännerna rf.
Norrgård-Smeds Regina, Flyktingvännerna rf.
Nyqvist Leena, kultursekreterare, Vasa stads kulturcentrum
Oyeyiola Francis, Kpanlogo Yede ry.
Patanen Nina, projektchef, Finlands flyktinghjälp / Organisationssmedjan
Piikkilä Terhi, pedagogisk informatiker, Vasa stadsbibliotek
Pitkäaho Marja-Leena, kultursekreterare, Jakobstad stad
Puhakka Maarit, verksamhetsledare, Finlands Röda Kors, Vasa finska avdelning
Ranjesh Päivi, lärare, Vaasan aikuislukio / Nuorten maahanmuuttajien perusopetus
Rikala Catarina, Föreningen Dustanech
Rosnell Päivi, rektor, Pietarsaaren suomenkielinen työväenopisto
Sand Gunilla, verksamhetsledare, Museum och kulturcentrum Stundars
Shire Sofia, Janaale ry.
Simidzija Aida, projektarbetare, Welcome Office K5-området
Stenmark Ulrika, kulturchef, Pedersöre kommun
Sundqvist Lisen, projektkoordinator, Musikcafé After Eight r.f.
Victorzon Olle, kultursekreterare, Korsholms kommun
Wiklund Alf, fritidssekreterare, Vörå kommun
Winberg Petra, projektarbetare, Welcome Office Vasa
Vuorensivu Hilka, UN Women / nätverket Luetaan yhdessä
Ylikoski Inger, barnledare, Kristinestad

Karhunen, Paula (2013). Maahanmuuttajat taiteen tukijärjestelmässä. Taiteen edistämiskeskus. http://www.kulttuuriakaikille.fi/doc/tutkimukset_ja_raportit/Maahanmuuttajataiteilijat_taideen_tukijarjestelmassa.pdf

Kielitoimiston sanakirja 2. osa (2012). Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

Kulttuuripolitiikan strategia 2020 (2009). Opetusministeriön julkaisuja 2009:12.

Martin, Anna, Mäntylä Miia & Pakkanen, Merja (2013). Maahanmuuttajien kotouttaminen maaseudulle kolmen sektorin yhteistyönä. Lévon-instituutin tutkimuksia 136.

Mattila, Markku & Björklund, Krister (2013). Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta. Närpiön malli maahanmuuttajien kotoutumisessa. Aluekeskuksen tutkimuksia nro 5. Siirtolaisinstituutti, Turku.

Ramboll Management Consulting (2013). Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2013. TEM raportteja 38/2013.

Saukkonen, Pasi (2013). Monikulttuurisuus ja kulttuuripolitiikka Pohjois-Euroopassa. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäitiö. Cuporen verkkojulkaisuja 19/2013. <http://www.cupore.fi/documents/MonikulttuurisuusJaKulttuuripolitiikkaPohjoisEuroopassa4.pdf>

TEPA – Sanastokeskus TSK:n termipankki. <http://www.tsk.fi/tepa/netmot.exe?UI=figr&height=165>
Valtioneuvoston periaatepäätös maahanmuuton tulevaisuus 2020 -strategiasta (2013). Sisäministeriö. http://www.intermin.fi/download/51686_Maahanmuuton_tulevaisuus_2020_LOW-res_FINNISH.pdf?cc14427282odd188

Bilaga 1. Frågorna i den elektroniska enkäten

1. Namn:

2. Organisation:

3. Arrangerar er organisation mångkulturell kulturverksamhet som riktar sig till personer med utländsk bakgrund och/eller infödda finländare?

- Ja
- Nej →

Har ni någon gång blivit ombedd att arrangera mångkulturell verksamhet?

- Ja
- Nej

4. Hurudan mångkulturell verksamhet arrangerar ni?

5. Vilka konst- och kulturarter är/har varit representerade i er mångkulturella verksamhet?

- Bildkonst
- Musik
- Dans
- Drama
- Hantverk
- annat, vad?

6. Vem riktar sig er mångkulturella kulturverksamhet till?

- vuxna
- ungdomar
- barn
- familjer
- andra, vilka?

7. Samarbetar ni med någon när ni arrangerar mångkulturell verksamhet?

- Ja → Vem samarbetar ni med?
- Nej

8. Vilka hinder har ni stött på när ni arrangerar mångkulturell kulturverksamhet?

9. Hurudant samarbete önskar ni när det gäller att arrangera mångkulturell verksamhet?

10. Hur kunde kulturen vara en väg till integration?

11. Är ni beredd att lämna kompletterade information vid en intervju?

- Ja
- Nej

Bilaga 2. Monikulttuurisuutta ja maahanmuuttajia koskevia kulttuuripoliittisia linjauksia

Källa: Karhunen, Paula: Maahanmuuttajat taiteen tukijärjestelmässä. Taiteen edistämiskeskus

Dokument	År	Konkreta förslag
Lastenkulttuuripoliittinen ohjelma	2014	<ul style="list-style-type: none"> • Opetusministeriö kehittää lasten ja nuorten taide- ja kulttuuri-palveluita ministeriön maahanmuuttopoliittisten linjausten mukaisesti. • Pyritään vahvistamaan maahanmuuttajien ja kantaväestön kaksisuuntaista vuorovaikutusta. • Osallisuutta ja myönteisten asenteiden kehittämistä edistetään kehittämishankkein ja hyvä käytäntöjä levittämällä.
Hallituksen taide- ja taiteilijapoliittinen ohjelma – TAO	2003	<ul style="list-style-type: none"> • Vähemmistökulttuuritarpeet otetaan aikaisempaa paremmin huomioon osana kulttuurin ja taiteen tukemisen yleisiä järjestelmiä sekä kulttuuri- ja taidelaitosten toimintaa. • Maahanmuuttajien kulttuurisista tarpeista huolehditaan maahanmuuton lisääntyä. • Kehitetään järjestelmiä etnisiin ryhmiin lukeutuvien ammattitaiteilijoiden ja heidän järjestöjensä toiminnan tukemiseksi.
Opetusministeriön maahanmuuttopoliittiset linjaukset	2003	<ul style="list-style-type: none"> • Vähemmistökulttuuritarpeet otetaan aikaisempaa paremmin huomioon osana kulttuurin ja taiteen tukemisen yleisiä järjestelmiä sekä kulttuuri- ja taidelaitosten toimintaa. • Maahanmuuttajien kulttuurisista tarpeista huolehditaan lisäämällä vähemmistökulttuurien tukemiseen tarkoitettuja määrärahoja vastaamaan lisääntyntä maahanmuuttoa. • Kehitetään järjestelmiä etnisiin vähemmistöihin lukeutuvien ammattitaiteilijoiden ja heidän järjestöjensä toiminnan tukemiseksi.
Reilu kulttuuri	2006	<ul style="list-style-type: none"> • Nimitetään kulttuuripolitiikan etiikka -työryhmä vuosille 2007–2010. • Käynnistetään kulttuuripolitiikan eettisen arvioinnin indikaattoreiden kehittämisprojekti vuosille 2007–2010. • Kansainvälisten kulttuuripolitiikan ja kulttuurisen diversiteetin eettisen arvioinnin indikaattorien Fair Culture -kehittämisprojekti vuosiksi 2008–2010. • Käynnistetään taiteen ja kulttuurin eri sektoreilla kunkin alan eettisten erityispiirteiden selvitystyö.
OPM taiteen ja kulttuurin saavutettavuusohjelma 2006–2010	2006	<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuuria kaikille palvelu • Vähemmistökoordinaattori • Määräraha hankkeisiin, jotka perustuvat pää- ja vähemmistökulttuurien yhteistyöhön tai parantavat vähemmistökulttuureja edustavien ja vammaisten taiteilijoiden työskentely- ja meritoitumismahdollisuuksia. • Nimetään taidetoimikuntiin myös kieli-, kulttuuri- ja vammaisvähemmistöihin kuuluvia edustajia
OPM strategia 2020	2009	<ul style="list-style-type: none"> • Selvitetään yhteiskunnan moninaistumisen vaikutukset opetusministeriön hallinnonalan toimintaan ja kehitetään toimintaa ja toimintatapoja vastaamaan tästä kehityksestä nouseviin haasteisiin.

Dokument	År	Konkreta förslag
Kulttuuripolitiikan strategia 2020	2009	<ul style="list-style-type: none"> • Monikulttuurisuus otetaan huomioon kaikissa kulttuuripoliittisissa toimissa. • Monikulttuurisuuteen ja sen kulttuuripoliittisiin vaikutuksiin liittyvää tutkimusta lisätään. • Opetusministeriö arvioi kulttuurin maahanmuuttopoliittisen ohjelman tarpeen kulttuurin tulevaisuutta koskevan selonteon yhteydessä.
OKM maahanmuuttopoliittiset linjaukset	2009	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitetään taiteen ja kulttuurin alueellista saavutettavuusneuvontaa • Seurataan taiteen keskustoimikunnan käyttöön monikulttuuristen taidehankkeiden tukemiseksi asetetun määrärahan tavoitteiden toteutumista. • Kehitetään toimenpiteitä vähemmistökulttuureita (ml. maahanmuuttajat) edustavien taiteilijoiden integroimiseksi Suomen taide-elämään (mm. apurahat). • Venäjän- ja Itä-Euroopan instituutille tehtäväksi selvittää venäjänkielisen vähemmistön kulttuuripalvelujen käyttöä. • Tuglas-seuralle tehtäväksi selvittää vironkielisen vähemmistön kulttuuripalvelujen käyttöä. • Laaditaan kartoitus siitä, miten muut maahanmuuttajaryhmät käyttävät kulttuuripalveluja.
Kulttuuri – tulevaisuuden voima; Toimikunnan ehdotus selonteoksi kulttuurin tulevaisuudesta	2010	<ul style="list-style-type: none"> • Kansallinen kielistrategia • Lisätään monikulttuurisuuteen liittyvää tutkimusta ja täsmennetään käsitteitä ja terminologiaa. • Suosituksena on maahanmuuttajien positiivinen kohtelu ja kriteerien kehittäminen kulttuurisen moninaisuuden tunnistavan kulttuuripolitiikan välineiksi.
Osaava ja luova Suomi. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuskatsaus	2010	<ul style="list-style-type: none"> • Edistetään maahanmuuttajien kulttuuripalveluja, kulttuurista osallistumista ja integraatiota.
Valtioneuvoston selonteko kulttuurin tulevaisuudesta	2011	<ul style="list-style-type: none"> • Laaditaan kielellisiä oikeuksia tukeva ja kulttuurisia oikeuksia toimeenpaneva kansallinen kielistrategia, jossa vahvistetaan kansalliskielten (suomi ja ruotsi), alkuperäiskansan (saamelaiset) ja muiden perustuslaissa mainittujen ryhmien (romanit ja viittomakieliset) sekä muiden Suomen kieliryhmien tosiasiallista asemaa. • Laaditaan kulttuurin maahanmuuttopoliittinen ohjelma, jossa kehitetään kriteereitä kulttuurisen moninaisuuden tunnistavan kulttuuripolitiikan välineiksi sekä otetaan maahanmuuttajien edustamat kulttuuriset vaikutteet luonnollisena osana mukaan suomalaisen kulttuurin rakentumiseen ammatillisen luovan työn tukemisessa ja kulttuuriperinnön kertymisessä. • Lisätään monikulttuurisuuteen liittyvää tutkimusta ja täsmennetään käsitteitä ja terminologiaa

Mångkulturell kulturverksamhet i landskapet Österbotten

ISBN 978-951-592-116-1

ISSN 1238-0822

Österbottens förbunds publikationer nr 71